

6. Мельник М. Політична корупція: сутність, чинники, засоби протидії URL: <http://justice.org.ua/politika-i-pravo-podiji-fakti-komentari/politichna-koruptsiya-sutnist-chinniki-zasobi-protidiji>.

7. Указ Президента України №479/2021 Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 серпня 2021 року «Про запровадження національної системи стійкості» URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4792021-40181>.

Жук Олена Миколаївна,

провідний науковий співробітник наукової лабораторії з проблем превентивної діяльності та запобігання корупції ННІ № 3 Національної академії внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, старший науковий співробітник

АСПЕКТИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ В ЗАПОБІГАННІ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

Проблема корупції залишається однією найактуальніших і притаманних будь-якому суспільству. Тривалий час людство, намагаючись приборкати корупцію, набувало як позитивного, так і негативного досвіду боротьби з цим негативним для суспільства явищем. Більшість країн світу намагалися розробити свою ефективну систему заходів, які б звели до мінімуму її негативні наслідки. Однак, на переконання багатьох вчених, жодна із соціально-політичних та економічних систем не має повного імунітету від цих корупційних діянь. Змінюються лише її обсяги і прояви, а також можливості, які визначаються ставленням до неї держави та суспільства [1, с. 45].

Прояви корупції створюють реальну загрозу національній безпеці та демократичному розвитку більшості країн світу, негативно впливають на всі сторони суспільного життя. Як слушно зазначила Ю.М. Чорноус, корупцію потрібно розглядати як злочин міжнародного характеру [2, с. 66]. Саме тому необхідно укладати відповідні багатосторонні міжнародні договори щодо протидії їй [3, с. 13–14]. Питання міжнародної протидії корупції висвітлено в положеннях Міжнародного кодексу поведінки посадових осіб 1996 року [4], Конвенції ООН проти корупції від 31.10.2003 р. [5], Довідковий документ ООН «Про міжнародну боротьбу з корупцією» [6].

Отже, для успішної інтеграції України до світового співтовариства та наближення українського законодавства до міжнародних стандартів у боротьбі з корупцією, необхідна імплементація важливих положень міжнародних договорів у національне законодавство та їх ефективне практичне застосування у конкретних заходах, направлених на запобігання корупції. Постійний аналіз міжнародного досвіду боротьби з корупцією є невід'ємним

елементом пошуку шляхів протидії та запобігання корупції в Україні, адже, успішний досвід протидії корупції вже давно відомий та апробований міжнародною спільнотою.

Щодо імплементації практичного міжнародного досвіду у боротьбі з корупцією, на думку багатьох вчених та практиків, одними із ефективних заходів боротьби з корупцією, які успішно застосовують розвинені країни світу в боротьбі з корупцією, є дієві механізми контролю за діяльністю державних органів з боку громадянського суспільства, взаємодія правоохоронних органів, у тому числі поліції, з громадськістю у запобіганні корупції, свобода та незалежність засобів масової інформації. Також слід зазначити думку вчених щодо вагомій ролі у запобіганні корупції саме громадських організацій, які взаємодіють із публічною адміністрацією на вертикальному та горизонтальному рівнях [7, с. 283].

Проаналізувавши зарубіжний досвід у боротьбі з корупцією, В.Г. Сюравчик [8, с. 281] зазначив, що взаємодія поліції з громадськістю здійснюється відповідно до пріоритетних напрямів, які передбачені такими основними міжнародними нормативно-правовими актами, як Декларація про поліцію [9] та Європейський кодекс поліцейської етики [10]. Дані документи рекомендують державам організовувати діяльність своєї поліції відповідно до професійних стандартів взаємодії підрозділів поліції з громадськістю та передбачають, що: діяльність поліції перебуває в тісному контакті з громадськістю, і ефективність діяльності поліції залежить від публічної підтримки; поліцейські організації, окрім забезпечення правопорядку, виконують соціальні, а також сервісні функції в суспільстві; довіра населення до поліції тісно пов'язана з їх ставленням до громадськості, зокрема їх повагою до людської гідності та основоположних прав і свобод особи; робота поліції повинна бути організована в такий спосіб, щоб сприяти хорошим зв'язкам поліції з громадськістю; поліцейські організації повинні бути готові надати об'єктивну інформацію про свою діяльність громадськості без розкриття конфіденційної інформації [8, с. 282–283].

Як слушно зауважив О.С. Доценко, і з цим не можна не погодитись, досвід розвинених країн засвідчує, що антикорупційне законодавство має передбачати найсуворіші покарання за корупційні злочини – максимально великі штрафи й терміни ув'язнення, заборону професійної діяльності, позбавлення пенсії та соціальних пільг тощо. Причому відповідальність за вчинення корупційних діянь є невідворотною та не має строку давності. Конфіскація коштів і майна, набутих злочинним шляхом, відбувається незалежно від їхнього кінцевого власника. Максимально широке оприлюднення, прозорість і комп'ютеризація окремих процесів прийняття управлінських рішень (передусім щодо бюджетного планування, державних закупівель, аудиту, добору, атестації та призначення керівних кадрів) дасть змогу

вивести їх із зони корупційних ризиків, а також позитивно позначиться на загальному іміджі державних органів. Професійне навчання фахівців (військовослужбовців і службовців) органів державної влади слід сприймати як обов'язкову передумову поширення в державних структурах ідеології патріотизму, морально-етичної поведінки, несприйняття корупції [11, с. 120].

Дослідивши міжнародний практичний досвід протидії корупційним виявам, В.Л. Крижна [12, с. 163] зазначила щодо прикладу, коли чиновники в Ізраїлі мають істотні соціальні пільги, а покаранням за умови виявлення фактів корупції вони можуть бути позбавлені їх. Також авторка наголошує, що в Ізраїлі, як і в Нідерландах, у запобіганні корупції важливу роль відіграють засоби масової інформації і що крахом політичної кар'єри будь-якого чиновника буде обвинувачення в корупції, опубліковане в авторитетному виданні (газеті, журналі). В.Л. Крижна вдало наводить приклад США, де діють обов'язкові для всіх чиновників виконавчої влади загальні принципи етичної поведінки членів уряду та державних службовців, і де службовцям категорично заборонено в будь-якій формі заохочувати чи приймати подарунки від будь-яких осіб чи групи осіб, для яких потрібно здійснити офіційні дії, або мають з ними будь-які спільні справи чи здійснюють діяльність, що регулюється органом, у якому працюють ці службовці. Не дозволено також прийняття подарунків і від осіб, інтереси яких залежать від виконання чи невиконання цими службовцями своїх посадових обов'язків. Обов'язок службовця – доповідати у відповідні інстанції про всі виявлені випадки корупції [12, с. 164].

Таким чином, Україна повинна імплементувати положення міжнародно-правових документів та практичний досвід, набутий розвиненими країнами у боротьбі з корупцією, а запозичення міжнародного досвіду в запобіганні та протидії корупції повинні бути постійним об'єктом дослідження науковців, державних та громадських організацій, які постійно роблять свій внесок у загальну справу розбудови правової, демократичної, соціальної держави.

Список використаних джерел

1. Таций В. Я., Борисов В. И. Научное обеспечение путей противодействия коррупции в Украине. Громадська експертиза. *Актуал. пробл. боротьби з корупцією в Україні*. Київ, 2004. Вип. 4. С. 44–48.

2. Черноус Ю. М. Актуальні питання реалізації міжнародного співробітництва під час розслідування корупційних злочинів. *Корупційна злочинність у міжнародному вимірі: форми, методи та засоби протидії*: матеріали Міжнар. круглого столу (Київ, 9–10 листоп. 2017 р.) / редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2017. 328 с. С. 66–69.

3. Нуруллаев І. С. О. Міжнародно-правове співробітництво в системі Ради Європи у боротьбі з корупцією : монографія. Київ: Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2009. 160 с.

4. Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб: прийнятий ООН 23 лип. 1996 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_788.

5. Конвенція ООН проти корупції від 31.10.2003 р. (ратифікована Законом України від 18.10.2006 р. *Офіційний вісник України*. 2010. № 10. Ст. 506.

6. Довідковий документ про міжнародну боротьбу з корупцією № 169/14, підготовлений Секретаріатом ООН. Каір: ООН, 1995. 47 с.

7. Корупційна злочинність в Україні: сучасний стан, детермінанти та запобігання: навч. посіб. / В. В. Василевич, О. М. Джужа, Ю. О. Левченко, А. В. Савченко та ін.; за заг. ред. О. М. Джужи та Е. В. Расюка. Київ: ФОП Маслаков, 2018. 340 с.

8. Сюравич В. Г. Участь громадськості в запобіганні корупційним злочинам. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі*: матеріали IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 12 груд. 2019 р.) : у 2 ч. / [ред. кол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін.]. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2019. Ч. 2. 462 с. С. 281–286.

9. Декларація про поліцію: резолюція Парламентської асамблеї Ради Європи № 690 (1979) від 08.05.1979 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_803.

10. Європейський кодекс поліцейської етики: Рекомендація Rec (2001) 10 Комітету Міністрів державам-учасникам Ради Європи від 19.09.2001 р. URL: <http://pravo.org.ua/files/Criminal%20justice/rec1.pdf>.

11. Доценко О. С. Міжнародний досвід запобігання корупції та ефективність його впровадження (використання) в Україні. *Корупційна злочинність у міжнародному вимірі: форми, методи та засоби протидії*: матеріали Міжнар. круглого столу (Київ, 9–10 листоп. 2017 р.) / редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2017. 328 с. С. 117–121.

12. Крижна В. Л. Міжнародний досвід протидії корупційним виявам. *Корупційна злочинність у міжнародному вимірі: форми, методи та засоби протидії*: матеріали Міжнар. круглого столу (Київ, 9–10 листоп. 2017 р.) / редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський та ін. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2017. 328 с. С. 161–165.